

EDİTÖRDEN

Kıymetli Okurlarımız,

2024 senesinin ikinci sayısı olan 63. sayımızla yeniden karşınızdayız. Bu sayıda, dijital oyunlar, öksüzlük, yaşlılık, özel gereksinimli çocuklar, göçmenler ve sağlık hizmetleri, gazilerde vatanseverlik, engelli bireylerin sosyal katılımı konularında yapılan çalışmalara yer veriliyor. Bir kısmı tezlerden, proje çıktılarında ve sahadan alınan verilere dayalı bu çalışmaları, politika yapıcılara, sahadaki uygulayıcılara, alana ve alanyazına yapacağı katkılar açısından önemsedığımızı belirtmek istiyoruz.

Bu sayımızda 7 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma Oğuz Serdar KESİCİOĞLU tarafından kaleme alınan “Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Ebeveynlerin Dijital Oyunlara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” isimli araştırma makalesidir. Bu çalışmada, okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin dijital oyunlara ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 300 ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ebeveynlerinin çocuklarının dijital oyun oynamalarına ilişkin verileri toplamak için açık uçlu görüşme soruları kullanılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynlerin dijital oyunları genel olarak olumsuz olarak tanımladıkları, ebeveynlerin çocuklarının dijital oyunlarla zaman geçirmelerinin nedenleri en

yüksek oranlarda anne babanın ilgisizliği, oyun arkadaşının olmaması olarak belirttikleri; ebeveynlerin, çocukların dijital oyun oynamak için tercih ettikleri araçları ve benzer şekilde çocukları için en zararlı olduğunu düşündükleri araçları ise telefon ve tablet olarak belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

“Türkiye’deki Suriyeli Çocukların Öksüzlüğü ve Yaşam Düzenlemeleri: Çatışma Öncesi ve Sonrası Dönemin Karşılaştırmalı Bir Analizi (2006-2018)” isimli Seda YUMLU ve İsmet KOÇ tarafından yapılan çalışma derginin ikinci makalesidir. Çalışmada, silahlı çatışmaların çocukların öksüz kalması ve yaşam düzenlemelerini nasıl etkilediğini incelemekte, daha özel olarak ise Suriyeli öksüz ve yetim çocukların Suriye’deki çatışma öncesi dönem ile Türkiye’deki çatışma sonrası dönemdeki yaşam karşılaştırılması olarak ele almaktadır. Çalışma, Suriyeli mülteci çocuklar arasında öksüzlük ve yetimliğin yaygınlığını ve boyutunu anlamayı, öksüzlüğün sosyal sonuçlarını incelemeyi ve Suriyeli öksüz çocukların çeşitli yaşam düzenlemelerinin çatışma öncesi ve sonrası dönemde nasıl farklılaştığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, iki veri setinin tanımlayıcı istatistiklerine dayanan karşılaştırmalı bir analiz kullanmaktadır. Araştırmanın sonuçları, çatışma sonrası dönemde Suriyeli çocuklar arasında öksüzlüğün tüm yaş grupları ve her iki cinsiyet için arttığını göstermektedir. Önemli bir bulgu, baba yetimliğinin çatışma sonrası dönemde tüm öksüz türleri arasında %4,8 ile daha yaygın olduğunu göstermektedir. Biyolojik ebeveyn ile yaşamama oranının Türkiye’de en yüksek olduğu yaş grubu 15-17 yaş grubunda %17’ye ulaştığı görülmektedir. Çalışan öksüzlerin yüzdesindeki artış, okula devam oranlarındaki genel düşüş ve erken evliliklerin yüzdesindeki yükseklik de çatışma sonrası dönemde gözlemlenen önemli bulgular olarak öne çıkmaktadır.

Derginin üçüncü makalesi “Ruh Sağlığı Profesyonellerinin Yaşlılarla Psikolojik Danışma Yapmaya Dair Görüşlerinin İncelenmesi” İsmiyle Muhammed Emir AKYOL, Hatice KUMCAĞIZ ve İsmail GELEN tarafından birlikte yapılan İngilizce çalışmadır. Bu çalışmada yaşlılarla psikolojik danışma/terapi süreçlerini yürüten uzmanların görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmada psikiyatrist, psikolog ve psikolojik danışmanlardan oluşan 19 ruh sağlığı profesyonelinin yaşlılarla psikolojik danışma yapmaya

dair görüşleri incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden bir tipik durum çalışmasıdır. Gerçekleştirilen kodlama ile açığa çıkan bulgular 5 tema altında sıralanmıştır. Bu temalar "Tercihler", "Yaşlılık döneminde psikolojik destek alma: Terapinin yaşı yoktur", "Yeterlilik", "Zorluklar: Terapi 65 – 70 yaşındaki bir amcaya golf oynatmak gibi midir?" ve "Ekonomik sorunlar, etiketlenme kaygısı ve bilgelik yanılıgısı kısılacında terapiye katılım engelleri" şeklindedir. Tüm temalar ayrı ayrı yorumlanarak ele alınmış ve uygulamaya dönük somut önerilerde bulunulmuştur.

Dördüncü çalışma Zila Özlem KIRBAŞ tarafından kaleme alınan "Özel Gereksinimli Çocukların Yaşam Kalitesinin Anne Perspektifinden Değerlendirilmesi: Tanımlayıcı Bir Kesitsel Analiz Çalışması" isimli İngilizce araştırma makalesidir. Bu çalışmada annelerin bakış açısından özel gereksinimi olan çocukların yaşam kaliteleri ve etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamıştır. Tanımlayıcı kesitsel tipteki çalışma, Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan bir ilde yaşayan 5-18 yaş arasındaki özel gereksinimli çocukların anneleri (n=99) ile yürütülmüştür. Veriler, Kişisel Bilgi Formu ve QI-Disability-Parent Form ile toplanmıştır. QI-Disability-Parent Form toplam puanları ile çocuğun tanısı, sözlü iletişim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Çoklu doğrusal regresyon analizi ile çocuğun sözlü iletişim durumunun QI-Disability-Parent Form, çocuğun kişisel ihtiyaçlarının karşılanması durumunun pozitif duygular, çocuğun sözlü iletişim durumunun sosyal etkileşim, çocuğun sözlü iletişim ve ellerini kullanabilme durumunun bağımsızlık alt boyutlarını negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı yordadığı belirlenmiştir ($p<0,01$, $p<0,05$). Özellikle çocuğun sözlü iletişim durumunun yaşam kalitesini etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu kaydedilmiştir.

Serra Sevde HATİPOĞLU tarafından İngilizce kaleme alınan "Türkiye'de Göçmenler Arasında Sağlık Hizmetlerine Erişimde Eşitsizlikler" isimli çalışma derginin beşinci makalesidir. Çalışmada amaçlanan, ilk olarak, farklı göçmenlik statülerine sahip göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişiminde yer alan yapısal ve politik faktörleri tespit etmektir. İkinci olarak, göçmenlerin göçmenlik statülerine göre sağlık hizmetlerine erişimleri olsa bile, sağlık hizmetlerine erişimde karşılaştıkları engeller SES farklılıklarından

kaynaklanıp kaynaklanmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, Türkiye'deki göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimindeki eşitsizlikleri açıklamak için Temel Neden Teorisi (Fundamental Cause Theory) kullanılmıştır. Yasal statülerin düzenlenmesine ilişkin potansiyel politika değişikliklerine ek olarak, sağlığın sosyal belirleyicileri uygulamalarının önemi vurgulanmış ve bu konuya ilişkin daha fazla politika uygulamaları önerilmiştir.

Derginin altıncı makalesi “Gazilerde Vatanseverlik Ve Maneviyat: Gaziler Üzerinde Nitel Bir Araştırma” ismiyle Muhammed TOSUN tarafından kaleme alınan çalışmadır. Bu çalışma gazilerin vatanseverlik duyguları ile maneviyat algıları arasındaki ilişkiyi inceleyerek bu kavramların gazilerin yaşamlarındaki rolünü ve etkileşimini anlamayı amaçlamaktadır. Çalışma 32 asker gazisiyle gerçekleştirilen nitel bir araştırmayı içermekte olup katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Çalışma fenomenolojik bir bakış açısıyla yürütülmüştür. İçerik analizi sonucunda 3 ana tema ve bunlara bağlı toplamda 9 alt tema oluşturulmuştur. Çalışmanın sonuçları gazilerin vatanseverlik duygularının manevi değerlerle iç içe geçerek vatan sevgisinin bireysel ve toplumsal düzeylerdeki derin etkilerini ortaya koymaktadır. Gazilerin deneyimleri vatan sevgisinin temel dayanaklarını, manevi değerlerin, ideallerin ve tarihsel bağlamın nasıl bütünleştiğini gözler önüne sermektedir. Manevi değerler gazilerin vatanları için özveride bulunma, zorlukları aşma ve sorumluluklarını yerine getirme konusunda güçlü bir motivasyon kaynağı olarak öne çıkmaktadır.

Derginin son makalesi Fatma PEKER, Özlem KÖROĞLU ve Kamil YAZICIOĞLU tarafından birlikte yapılan “Sonradan Kazanılmış Bedensel Engeli Olan Bireylerde Yaşam Doyumu, Benlik Saygısı Ve Sosyal Dışlanma Arasındaki İlişki Ve Sosyal Katılımın Engellenmesine Yol Açan Faktörlerin Değerlendirilmesi” isimli çalışmadır. Bu çalışmada bedensel engelli bireylerin sosyal dışlanma algı düzeyi, benlik saygısı ve yaşam doyumunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve benlik saygısı ve yaşam doyumunu ile sosyal dışlanma algı düzeyi arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel türde olan bu çalışmada ilişki tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonradan kazanılmış 5 yıldır bedensel engelli 76

birey ile gerekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Sosyal Dışlanma ˆleęi, Rosenberg Benlik Saygısı ˆleęi, Yaşam Doyum ˆleęi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde benlik saygısı ve yaşam doyum yˆksek olduğu değerlendirilmiştir. Sosyal katılımcılık sosyal dışlanmanın en yˆksek olduğu boyuttur. Gazi engelli bireylerin sosyal haklara ulaşma, uygun ve gˆvenli evre boyutu ve benlik saygısı genel sağlık sigortalı engelli bireylerden anlamlı bir farklılık gˆstermektedir. Ampute engelli bireylerin yaşam doyumunu omurilik hasarlı bireylere gˆre yˆksektir. Sosyal dışlanma ˆleęinin sosyal katılımcılık boyutu ile sosyal haklara ulaşma ve maddi yoksunluk boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal katılımda zorluk arttıķa maddi yoksunluk ve sosyal haklara ulaşmada daha ok dışlanmışlık olduğu sonucuna ulaşılmıştır Toplam gelir ve benlik saygısı ile sosyal dışlanma maddi yoksunluk alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Gelir dˆzeyi arttıķa maddi yoksunluk boyutunda daha az sosyal dışlanmışlık hissine sahip olunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

alışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Do. Dr. Olgun GˆNDˆZ

Editˆr